

Strafrecht en media

'Het publiek moet weten dat de boef zijn trekken thuis krijgt'

Hoe ver mogen journalisten gaan in hun berichtgeving over strafzaken die nog onder de rechter zijn? Welke rol speelt de berichtgeving vanuit het Openbaar Ministerie, de advocatuur en de politie daarbij? Moet de journalist zich aan strengere gedragsregels onderwerpen, terwijl de burgerjournalist op internet ieder gevoel voor ethiek aan zijn laars lapt? Daarover debatteerden journalisten, advocaten, rechters en officieren midden april in de Amsterdamse Balie.

.....
Tatiana Scheltema

Nog vóór Lucia de B. zelfs maar was voorgeleid aan de rechter werd zij in landelijke dagbladen als Engel des Doods afgeschilderd. Zakenman Guus Kouwenhoven werd in chocoladeletters weggezet als gewetenloze wapenhandelaar, met duizenden doden in de Liberiaanse burgeroorlog op zijn geweten, terwijl het hoger beroep in de strafzaak tegen hem nog loopt. Het publiek smult ervan. Het strafrecht is goed verkopende emotie geworden. Dergelijke berichtgeving heeft vérgaande gevolgen voor de betrokkenen, waarmee door de journalistiek te weinig rekening wordt gehouden, vindt voorzitter van het College van Procureurs-Generaal Harm Brouwer.

Toch komt een deel van de berichtgeving uit zijn eigen organisatie – en is die niet altijd even neutraal, meent een journalist uit de zaal. Het OM beoogt 'openheid' en stuurt het ene na het andere persbericht de wereld in. 'Die openheid zijn wij aan de burger verplicht', zegt super-PG Harm Brouwer. 'Het publiek moet weten dat de boef zijn trekken thuis krijgt.'

Dat journalisten zich méér permitteren dan het Openbaar Ministerie is soms nodig, vindt Brouwer. De uitzending van Peter R. De Vries met Joran van der Sloot vond hij een 'knap stukje werk,' immers, het onderzoek werd door De Vries' toedoen heropend. Dat Van der Sloot voor de rest van zijn leven aan de schandpaal genageld is, zonder een rechterlijke veroordeling, is laakbaar, zegt Lian Mann-

heims, portefeuillehouder strafrecht en waarnemend deken van de Amsterdamse Orde van Advocaten. Zelf heeft ze een flinke stapel dossiers van cliënten die in de media als schuldig werden afgeschilderd. 'Als iemand is gearresteerd, lees je de volgende dag in de krant: hij heeft het gedaan. Maar als die zaak na enige tijd leidt tot een sepot of vrijspraak, interesseert dat geen hond – in ieder geval geen journalist. Dan moet je op pagina negen zoeken naar een berichtje. De schade die je mensen ermee toebrengt is gigantisch.' De oproep van NVJ-voorzitter Thomas Bruning om verhaal te halen bij de rechter is in veel gevallen echter geen optie, vindt Mannheims. 'Dan komt de zaak met alle modder opnieuw in de krant. Daar is mijn cliënt niet mee gediend.'

Toch voelen advocaten zich steeds vaker gedwongen om hun cliënt publiekelijk te verdedigen, zoals blijkt uit een filmpje van het NOS-journaal waarin advocaat Inez Weski van zakenman Guus Kouwenaar het OM beticht te willen 'scoren op het macroverhaal'. Daarbij lijkt zowel OM als het NOS-journaal zich weinig aan de onschuldpresumptie gelegen te laten liggen: in het filmpje zijn beelden van schietende

soldaten en vallende bomen te zien, die betrokkenheid van haar cliënt bij de oorlog suggereren.

Je moet wel

Aan goede wil ontbreekt het de journalistiek niet. Maar de opkomst van de burgerjournalistiek, waarbij iedereen zomaar alles wat hij wil op internet gooit, heeft de concurrentieverhoudingen in de media op scherp gezet. Zo mag het filmpje van de Scheveningse daktmoord dat website GeenStijl plaatste in de ogen van de meeste journalisten nauwelijks nieuws-waarde hebben; als het er eenmaal staat, móét je erover berichten, meent zowel Jan Meeús van *NRC Handelsblad* als Betty Glas van het *RTL Nieuws*. Hoe ver je vervolgens gaat in het beschermen van de privacy van betrokkenen, is aan permanente discussie onderhevig, zegt Glas. 'Wat heeft het voor zin om een verdachte nog met initialen aan te duiden als hij allang met naam en toenaam op internet wordt genoemd? Wij hebben lang vastgehouden aan de initialen van Volkert van der G. Maar die norm is wel dege-lijk aan het verschuiven. We zeiden wel eens tegen elkaar: we zijn roomser dan de paus.' De journalisten van GeenStijl vonden het niet nodig om het debat bij te wonen.